

Lovforslag nr. L 4. Fremsat den 6. oktober 2004 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af kriminallov for Grønland

(Børnepornografi)

§ 1

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 49 af 13. februar 1979, som ændret ved § 2 i lov nr. 322 af 4. juni 1986, lov nr. 969 af 4. december 1994, § 1 i lov nr. 292 af 24. april 1996 og lov nr. 355 af 16. maj 2001, foretages følgende ændring:

1. Efter § 56 indsættes:

»§ 56 a. For børnepornografi dømmes den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år.

Stk. 2. Det samme gælder den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige

fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen.

Stk. 4. Endvidere dømmes den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2005.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets formål og baggrund

Den grønlandske kriminallov indeholder i dag ikke bestemmelser om børnepornografi og anvendelsen af børn som pornomodeller.

Der er bl.a. i den senere tid i flere tilfælde fundet børnepornografisk materiale i Grønland, og Grønlands Landsstyre har på den baggrund anmodet om, at der tages initiativ til at indføre regler i kriminalloven om produktion, besiddelse og udbredelse af børnepornografi. Landsstyret er bekendt med, at den netop udkomne betænkning fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission indeholder et forslag til bestemmelser i kriminalloven om børnepornografi og anvendelse af børn som pornomodeller, men Landsstyret finder, at der er et sådant aktuelt og væsentligt beskyttelsesbehov på dette område, at indførelse af forbud mod pornografisk materiale mv. efter Landsstyrets opfattelse ikke bør afvente den generelle revision af kriminalloven, som Retsvæsenkommissionen foreslår.

Mens ændringer i kriminalloven i øvrigt bør afvente en samlet behandling og stillingtagen til betænkningen fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission og høringen om betænkningens forslag, finder Justitsministeriet på den anførte baggrund, at der allerede på nuværende tidspunkt bør indføres bestemmelser i kriminalloven om forbud mod besiddelse og udbredelse af børnepornografisk materiale mv. samt mod anvendelse af børn som pornomodeller.

Den Grønlandske Retsvæsenkommissions betænkning indeholder et forslag til en bestemmelse i kriminalloven vedrørende børnepornografisk materiale og anvendelse af børn som pornomodeller, der svarer til de danske bestemmelser i straffelovens § 230 og § 235, før den seneste ændring i 2003, jf. lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn mv.).

Lovforslaget er udarbejdet med udgangspunkt i de gældende danske regler og indeholder et forbud mod besiddelse samt salg og anden udbredelse af børnepornografisk materiale. Lovforslaget indeholder endvidere et forbud mod benyttelse af personer under 18 år som pornomodeller.

2. Børnepornografi

2.1. Gældende ret

Kriminalloven for Grønland indeholder som nævnt ovenfor ikke en bestemmelse om børnepornografi.

En bestemmelse herom findes derimod i straffelovens § 235, der har følgende ordlyd:

§ 235. Den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen.

2.1.1. Efter straffelovens § 235, stk. 1, straffes således den, som udbreder utugtige fotografier, film eller andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år. Straffen er bøde eller fængsel

indtil 2 år eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 6 år.

Straffelovens § 235, stk. 1, fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn mv.). Loven gennemførte de ændringer i straffeloven og adoptionsloven, der var nødvendige for, at Danmark kunne ratificere tillægsprotokollen til FN's konvention om barnets rettigheder. Tillægsprotokollen vedrører salg af børn, børneprostitution og børnepornografi.

Lovændringen fra 2003 medførte, at den strafferetlige beskyttelse blev udvidet fra kun at omfatte børn til at omfatte alle personer under 18 år. Endvidere blev bestemmelsen udvidet til at omfatte enhver form for utugtig, visuel gengivelse af personer under 18 år. Hermed blev den såkaldte »fiktive« (typisk computer-genereret) børnepornografi omfattet af bestemmelsen, og enhver form for udbredelse – og ikke alene den erhvervsmæssige udbredelse eller udbredelse i en videre kreds – blev omfattet.

2.1.2. Besiddelse af børnepornografisk materiale er kriminaliseret ved straffelovens § 235, stk. 2, hvorefter den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med fotografier, film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Bestemmelsen omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet samtykke til besiddelsen.

Straffelovens § 235, stk. 2, fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 228 af 2. april 2003 om ændring af straffeloven, adoptionsloven og retsplejeloven (Børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn salg af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn mv.).

2.2. Lovforslagets udformning

Det foreslås, at der i den grønlandske kriminallov indsættes bestemmelser (§ 56 a, stk. 1-3) om forbud mod udbredelse og besiddelse af børnepornografi, svarende til de gældende danske regler i straffelovens § 235.

Der henvises nærmere til bemærkningerne til lovforslagets § 1 (§ 56 a, stk. 1-3).

3. Anvendelse af børn og unge som »pornomodeller«

3.1. Gældende ret

Straffelovens § 230 gør det strafbart at anvende børn og unge under 18 år som »pornomodeller«. En tilsvarende bestemmelse findes som nævnt ovenfor ikke i den grønlandske kriminallov. For så vidt angår børn under 15 år, indeholder kriminalloven dog bestemmelser, der indebærer, at det allerede i dag er strafbart at anvende børn i denne aldersgruppe som modeller i forbindelse med selve optagelsen af pornografisk materiale. Dette følger af bestemmelserne i kriminallovens § 53, stk. 1, om samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år og § 56, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser.

Bestemmelsen i straffelovens § 230 har følgende ordlyd:

§ 230. Den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, straffes med hæfte eller fængsel indtil 2 år, eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om optagelser af mere systematisk eller organiseret karakter.

Efter straffelovens § 230 straffes således den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af personer under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet.

3.2. Lovforslagets udformning

Det foreslås, at der i den grønlandske kriminallov indsættes en bestemmelse (§ 56 a, stk. 4) om forbud mod at bruge unge under 18 år som pornomodeller, svarende til den danske bestemmelse i straffelovens § 230.

Der henvises nærmere til bemærkningerne til lovforslagets § 1 (§ 56 a, stk. 4).

4. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Det er vanskeligt at vurdere, hvor mange sager politiet, anklagemyndigheden og domstolene i Grønland vil få som følge af de foreslåede bestemmelser om børnepornografi. Politimesteren i Grønland har skønnet, at der formentlig kan forventes et relativt begræn-

set antal anmeldelser årligt. Endvidere er det vanskeligt på nuværende tidspunkt at vurdere, hvilken foranstaltning der vil blive idømt personer, der overtræder bestemmelserne.

Henset til den forventede anvendelse af de foreslåede bestemmelser må det imidlertid antages, at krimi-

naliseringen af børnepornografi i Grønland ikke vil have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet, og forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommune og amtskommune	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommune og amtskommune	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen EU-retlige aspekter	

5. Hørte myndigheder mv.

Lovforslaget har været sendt i høring hos Grønlands Hjemmestyre samt hos landsdommeren og politimesteren i Grønland.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 56 a

Til stk. 1. (salg og udbredelse af børnepornografi)

Som stk. 1 foreslås indført en bestemmelse svarende til straffelovens 235, stk. 1, om den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år.

Det foreslås, at det strafbare anvendelsesområde skal omfatte »utugtige fotografier, film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende«. Hermed vil såkaldt fiktiv børneporno – som f.eks. computergenererede billeder med børnepornografisk indhold – være omfattet af bestemmelsen. Uden for anvendelsesområdet falder materiale, hvor det utugtige indhold alene er gengivet i skriftform.

Med udtrykket »utugtige« sigtes bl.a. til billeder af børn i situationer, som efter deres karakter er omfattet af den nugældende bestemmelse i kriminallovens § 53 (samleje eller kønslig omgang med et barn under 15 år). Hovedvægten må lægges på, om billedet viser et

barn, der deltager i kønsligt forhold, eller et barn, over for hvem der i øvrigt i forbindelse med optagelsen må antages at være foretaget en groft krænkende handling, f.eks. ved at anvende barnet som model for fotografier af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Almindelige billeder af nøgne børn, eksempelvis under leg, falder uden for området af den foreslåede bestemmelse.

Det foreslås endvidere, at beskyttelsesområdet skal være »personer under 18 år«. Er identiteten og alderen ukendt, vil det være afgørende for strafbarheden, om den pågældende fremtræder som yngre end 18 år i det pornografiske materiale.

Ordet »udbreder« er en samlet betegnelse for de handlinger, der er kriminaliseret. Formuleringen omfatter enhver form for udbredelse, herunder eksport, distribution, transmission mv. Produktion af fiktivt børnepornografisk materiale med henblik på udbredelse vil være strafbart som forsøg.

En person, der ikke blot er mellemmand, men som selv optager børnepornografiske fotografier, film mv., hvor personer under 18 år anvendes som børnepornomodeller med henblik på udbredelse af materialet, vil ikke kun pådrage sig et kriminalretligt ansvar efter den foreslåede bestemmelse (eller forsøg herpå, hvis den pågældende pågribes, inden udbredelsen er sket).

Den pågældende vil også kunne ifalde et kriminalretligt ansvar efter den foreslåede bestemmelse i § 56 a, stk. 4. Endvidere vil der kunne straffes i sammenstød med de sædelighedsforbrydelser, der er begået i forbindelse med selve optagelsen, herunder f.eks. § 53.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2 i de almindelige bemærkninger.

Til stk. 2 og 3 (besiddelse af børnepornografisk materiale)

Som *stk. 2* foreslås indført en bestemmelse svarende til straffelovens § 235, stk. 2, om den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år.

Bestemmelsen foreslås – ligesom i forslaget til ny § 56 a, stk. 1 – at omfatte alle »utugtige, visuelle gengivelser af personer under 18 år«. Det foreslås dog samtidig i § 56 a, stk. 3, at besiddelse ligesom efter straffelovens § 235, stk. 3, ikke skal være strafbar i tilfælde, hvor den person, der er gengivet på billedet, er fyldt 15 år på tidspunktet, hvor gengivelsen sker, og har givet sit samtykke til besiddelsen af billedet.

Almindelige billeder af børn, som er nøgne, f.eks. under leg, vil derimod efter det anførte falde helt uden for det strafbare område, da sådanne billeder ikke omfattes af udtrykket »utugtige«.

Spørgsmålet om, hvorvidt en person kan siges at »besidde« børnepornografisk materiale som omhandlet i den foreslåede bestemmelse, kan undertiden give anledning til tvivl, navnlig når materialet udbredes via elektroniske medier, f.eks. internettet.

Ved betragtning af tv-udsendelser (eksempelvis sendt via satellit) eller billeder, der overføres fra en database til egen edb-skærm, vil billedet ikke kunne siges at være i betragterens besiddelse. Er der derimod tale om, at billedet lagres, det være sig på videobånd, harddisk, diskette eller lign., således at den pågældende selv kan kalde billedet frem igen, må materialet anses for at være i vedkommendes besiddelse.

Den foreslåede bestemmelse omfatter tillige det forhold, at en person mod vederlag gør sig bekendt med de særlige former for børnepornografisk materiale, der er nævnt i bestemmelsen. Kriminaliseringen af besiddelsen omfatter således også tilfælde, hvor en person – selv om der ikke er tale om egentlig besiddelse

– mod vederlag gør sig bekendt med børnepornografisk fremstillinger. De mere tilfældighedsprægede situationer, hvor internetbrugere kommer ind på særlige områder, hvor der måtte være gratis adgang til børnepornografi, falder uden for bestemmelsen. Det nævnte »vederlag« omfatter enhver form for modydelse, herunder at der byttes med andre ydelser. Det er uden betydning, på hvilken måde vederlaget erlægges, herunder om betalingen f.eks. formidles via en internetudbyder eller sker direkte til indehaveren af en hjemmeside med børnepornografisk materiale.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2 i de almindelige bemærkninger.

Til stk. 4 (anvendelse af børn som pornomodeller)

Som *stk. 4* foreslås indsat en bestemmelse svarende til straffelovens § 230, som omfatter den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet.

Bestemmelsen forudsætter, at personen under 18 år er klar over, at utugtige fotografier mv. optages. Skjult fotografering eller optagelse hører under kriminallovens § 56 (blufærdighedskrænkelser) eller § 68, stk. 1, nr. 4 (fotografering af personer på ikke frit tilgængeligt sted).

Optagelserne skal for at være omfattet af bestemmelsen indeholde utugtige billeder. Hermed menes billeder, der viser samleje eller samlejelignende forhold. Endvidere er optagelser omfattet, hvis der i øvrigt i forbindelse med optagelsen må antages at være foretaget en groft krænkende handling, f.eks. ved at personen er blevet anvendt som model for fotografering af kønsdele eller af seksuelt prægede berøringer.

Den kriminelle handling omfatter optagelse af »utugtige fotografier, film eller lignende«. Begrebet »eller lignende« omfatter andre billedtransmissioner, f.eks. billeder til direkte transmission, uden at der sker lagring.

Anvendelse af personer under 15 år som pornomodeller kan endvidere være omfattet af kriminallovens § 53 (samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3 i de almindelige bemærkninger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov*Gældende formulering**Lovforslaget***1. Efter § 56 indsættes:**

»§ 56 a. For børnepornografi dømmes den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år.

Stk. 2. Det samme gælder den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2, omfatter ikke besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit samtykke til besiddelsen.

Stk. 4. Endvidere dømmes den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet.«

Til lovforslag nr. L 4. Skriftlig fremsættelse (6. oktober 2004)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af kriminallov for Grønland (Børnepornografi)
(Lovforslag nr. L 4).

Formålet med lovforslaget er at indføre regler i den grønlandske kriminallov, der forbyder produktion, besiddelse og udbredelse af børnepornografisk materiale og anvendelse af børn som pornomodeller.

Den grønlandske kriminallov indeholder i dag ikke bestemmelser om børnepornografi og anvendelsen af børn som pornomodeller. Under hensyn til, at der bl.a. i flere tilfælde er fundet børnepornografisk materiale i Grønland, har Grønlands Landsstyre anmodet om, at der tages initiativ til at indføre regler herom i kriminalloven.

Betænkningen fra Den Grønlandske Retsvæsenkommission indeholder et forslag til en ny kriminallov med bl.a. en bestemmelse om børnepornografi og anvendelsen af børn som pornomodeller. Betænkningen er i høring, men regeringen finder, at der er et så aktuelt og væsentligt beskyttelsesbehov på dette område, at indførelse af straffebestemmelser om børnepornografisk materiale mv. ikke bør afvente den generelle revision af kriminalloven, som Retsvæsenkommissionen har foreslået.

I overensstemmelse med Den Grønlandske Retsvæsenkommissions anbefaling er lovforslaget udarbejdet med udgangspunkt i de gældende danske regler, jf. straffelovens §§ 230 og 235.

Lovforslaget har følgende hovedindhold:

Lovforslaget indebærer *for det første*, at der indsættes bestemmelser i kriminalloven, der forbyder besiddelse og udbredelse af børnepornografi, jf. § 56 a, stk. 1-3. Efter den foreslåede be-

stemmelse i § 56 a, stk. 1, dømmes den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år. Bestemmelsen omfatter utugtige fotografier og film, men også tegninger og fiktiv børnepornografi – eksempelvis computerskabte billeder, der har fuldstændig lighed med fotografier.

Med udtrykket ”utugtige” sigtes bl.a. til billeder af børn i situationer, som efter deres karakter er omfattet af den gældende bestemmelse i kriminallovens § 53 (samleje eller anden kønslig omgængelse med et barn under 15 år). Hovedvægten lægges på, om billedet viser et barn, der deltager i kønsligt forhold, eller et barn, over for hvem der i øvrigt i forbindelse med optagelsen må antage at være foretaget en groft krænkende handling, f.eks. ved at anvende barnet som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 56 a, stk. 2, dømmes endvidere den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år. Efter § 56 a, stk. 3, skal besiddelse dog ikke være kriminaliseret i tilfælde, hvor den person, der er gengivet på billedet, var fyldt 15 år ved gengivelsen og har givet samtykke til besiddelsen af billedet.

Afgrænsningen af, hvornår en person kan siges at ”besidde” børnepornografisk materiale, svarer til afgrænsningen i straffelovens § 235. Hvis børnepornografisk materiale lagres, f.eks. på videobånd, harddisk, diskette, dvd eller lignende, således at den pågældende selv kan kalde billedet frem igen, må materialet anses for at være i vedkommendes besiddelse.

For det andet indebærer lovforslaget et forbud mod benyttelse af personer under 18 år som pornomodeller, jf. den foreslåede § 56 a, stk. 4. Efter denne bestemmelse dømmes den, der optager

utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet.

Bestemmelsen forudsætter, at personen under 18 år er klar over, at utugtige fotografier mv. optages. Skjult fotografering eller optagelse hører under kriminallovens § 56 (blufærdighedskræn-

kelse) eller § 68, stk. 1, nr. 4 (fotografering af personer på et ikke frit tilgængeligt sted).

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.